

รายงานการวิจัยในชั้นเรียน
เรื่อง
การปรับพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียน
รายวิชา ศิลปะการขาย

จัดทำโดย
นางสาวณัฏฐนันท์ นาเกลื้อ
ครูผู้ช่วย
แผนกวิชาการตลาด

ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568
วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยการศึกษาเรื่อง การปรับพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนในรายวิชาศิลปะการ ข่าย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนและการ ส่งงานในชั้นเรียน กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชา การตลาด วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 31 คน

โดยผู้วิจัยได้สร้างกฎกติกาการเรียนในห้องเรียนร่วมกันกับนักเรียน เพื่อให้แรงเสริม (Reinforcement) แบบการใช้สัญญาเงื่อนไข (Contingency Contract) โดยอิงตามพฤติกรรม การส่งงานในชั้นเรียนของนักเรียน ได้แก่ การให้เวลาทำงานในชั้นเรียนแล้วส่งในชั่วโมงเรียน จากการ รวบรวมจากการสังเกตพฤติกรรมและป้อนข้อมูลย้อนกลับในแต่ละสัปดาห์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมี การปรับพฤติกรรมแล้ว พบว่าก่อนการสร้างกฎกติการ่วมกันนั้นนักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรม การส่งงานในชั้นเรียนอยู่ในระดับพอใช้ (1.51 - 2.50) และหลังจากมีการสร้างกฎกติการ่วมกัน นักเรียนมี พฤติกรรมที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยในสัปดาห์ที่ 12 นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี (3.51 - 4.50) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ใช้เวลา 2 สัปดาห์ขึ้นไปจึงจะ ประสบผลดี

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยในชั้นเรียนนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ครูในแผนกการตลาด ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนฉบับนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ และขอขอบใจนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี ปีการศึกษา 2/2568 ที่ให้ความร่วมมือในการเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ข้าพเจ้าได้เก็บข้อมูลในการวิจัยได้อย่างได้ครบถ้วน

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากรายงานการวิจัยในชั้นเรียนฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบแด่บิดามารดาและผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง

นางสาวณัฏฐนันท์ นาเกลื้อ

ครูผู้ช่วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	2
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	2
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	2
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 แนวคิดการปรับปรุงพฤติกรรม.....	4
2.2 การปรับปรุงพฤติกรรม การส่งงานในชั้นเรียน.....	7
2.3 เทคนิคการปรับปรุงพฤติกรรม.....	8
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
บทที่ 3 วิธีดำเนินการงานวิจัย.....	20
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	20
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	20
3.3 วิธีการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	21
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
4.1 การสังเกตพฤติกรรม การเรียน.....	23
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	27
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	27
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	27
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	28

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 ผลการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาก่อนการสร้างกฎกติกา	
การส่งงานในชั้นเรียนร่วมกัน.....	23
ตารางที่ 4.2 ผลการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาหลังการสร้างกฎกติกา	
การส่งงานในชั้นเรียนร่วมกัน.....	24

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาทุกๆ ด้าน ดังนั้นคุณภาพของมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ (วรณช เนตรพิศาลวนิช, 2544) การศึกษาจึงเป็นขบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุข และยังสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุก ๆ ด้านของประเทศ ดังนั้นการมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมจึงเป็นเรื่องสำคัญที่นักเรียนต้องมีอยู่ควบคู่กับการศึกษาหาความรู้ไปด้วย

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) เป็นการเรียนรู้แนวทางหนึ่งที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพปัจจุบัน เนื่องจากการเรียนที่ทำให้บุคคลมีการริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนมีการเรียนที่ตื่นอกจากนี้เป็นการศึกษาแบบใหม่ที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้ ศูนย์การเรียนรู้การเรียนแบบอิสระ (ทิพาดวงตาเวียง , 2548) เป็นการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนต้องรับผิดชอบในการ วางแผน การปฏิบัติและการประเมินผล ความก้าวหน้าด้านการเรียนของตนเอง (Knowles, M , 1975) ขณะที่ดิกสัน อธิบายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ ของตนเอง กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้แสวงหาความรู้จัดหาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้รวมทั้งเป็นผู้ ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่แนวทางการเรียนรู้ตลอด ชีวิต (lifelong learning) อันเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา (Dixon,1992) เหตุสำคัญที่ เป็นหลักในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้คือ ประการที่หนึ่ง เนื่องจากการเรียนการสอน บทเรียนออนไลน์มีมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเรียนการสอนตามปกติ เนื่องจากการสื่อสารที่มีรูปแบบการเรียนที่หลากหลายมีอิสระในด้านการเรียน มีประสิทธิภาพในการ พัฒนาการเรียนรู้และความเหมาะสมกับโลกยุคใหม่ (อมรวิชช์นาครพรรพ ,2542) ประการที่สอง แผนการ ศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้ให้ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการ แพร่กระจายข่าวสารความรู้และเรื่องทั่วไปอย่างกว้างขวาง ผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ

จากการปฏิบัติการสอนรายวิชาศิลปะการขยาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในการส่งงานในชั้นเรียน เช่น การให้ใบงานกลับไปทำที่บ้านแล้วนักเรียนไม่ทำใบงานส่งตามเวลาที่กำหนด ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้สร้างความเข้าใจหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ดังนั้น เพื่อเป็นการปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม จึงจัดทำกรวิจัยนี้ขึ้น ซึ่งใช้การปรับพฤติกรรมแบบยอมรับโดยการสร้างกฎกติการ่วมกัน เพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสมบัติส่วนรวมในส่วนของการส่งงานในชั้นเรียนด้วยพฤติกรรมที่ดีขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนในรายวิชาศิลปะการขาย ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด

1.3 สมมติฐานของงานวิจัย

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด มีพฤติกรรมในการส่งงานในชั้นเรียนดีขึ้น

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การปรับปรุงพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนโดยการสร้างกฎกติการ่วมกัน ผู้วิจัยอาศัยหลักการทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) ของสกินเนอร์ คือ แนวคิดในการให้แรงเสริม (Reinforcement) มาใช้ดังนี้

1. สร้างกฎกติกาในการปรับปรุงพฤติกรรม 6 ด้านด้วยการเสริมแรงแบบการใช้สัญญาเงื่อนไข (Contingency Contract)
2. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informative Feedback)

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 31 คน

1.5.2 ตัวแปร

ตัวแปรต้น การปรับปรุงพฤติกรรมโดยการสร้างกฎกติการ่วมกัน
ตัวแปรตาม พฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียน

1.5.3 ขอบเขตเนื้อหา

พฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนของนักเรียน การให้เวลาทำงานในชั้นเรียนแล้วส่งในชั่วโมงเรียน โดยไม่มอบหมายใบงานให้นักเรียนนำกลับไปทำที่บ้าน

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องของวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงกำหนดความหมายของคำต่างๆที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้คือ

1.6.1 นักเรียน

นักเรียนที่กล่าวถึงในรายงานการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 สาขาวิชาการจัดการตลาด

1.6.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการสังเกตและประเมินพฤติกรรม

การสังเกตพฤติกรรมจะใช้ร่วมกับแบบประเมินร่วมกับเกณฑ์ประเมินคุณภาพแบบลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งกำหนดระดับค่าความคิดเห็นดังนี้

ดีมาก	ระดับคะแนน	5
ดี	ระดับคะแนน	4
ปานกลาง	ระดับคะแนน	3
พอใช้	ระดับคะแนน	2
ปรับปรุงแก้ไข	ระดับคะแนน	1

โดยเมื่อรวมคะแนนจากแบบสังเกตแล้วเกณฑ์ในการพิจารณาพฤติกรรมรายบุคคลโดยการหาค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	ดีมาก
3.51 - 4.50	หมายถึง	ดี
2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	พอใช้
1.00 - 1.50	หมายถึง	ปรับปรุงแก้ไข

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยเพื่อการปรับปรุงพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนในรายวิชาศิลปะการขาย ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและ รวบรวมเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงในการวิจัยดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดการปรับปรุงพฤติกรรม
- 2.2 การปรับปรุงพฤติกรรมและลักษณะของการปรับปรุงพฤติกรรม
- 2.3 เทคนิคการปรับปรุงพฤติกรรม
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดการปรับปรุงพฤติกรรม

แนวคิดในการปรับปรุงพฤติกรรม ได้นำทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่พัฒนาโดย บี.เอฟ.สกินเนอร์ (Burrhus F. Skinner) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งเน้นการกระทำที่บุคคลต้องลงมือกระทำเอง (Emitted Behavior) สกินเนอร์เชื่อว่า พฤติกรรมเกิดร่วมกันระหว่างตัวผู้แสดงพฤติกรรม (Genetic Endowment) และเงื่อนไขสิ่งแวดล้อม ในรูปผลกรรม (Consequences) ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เรียกว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเอง (Emitted Response) ซึ่งผู้แสดงพฤติกรรมแสดงเอง และพฤติกรรมดังกล่าวถูกควบคุมโดยผลกรรม แนวคิดที่ อยู่บนพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขการกระทำมี 2 แนวคิด ดังนี้

2.1.1 แนวคิดในการให้แรงเสริม (Reinforcement) การให้แรงเสริมเป็นวิธีการปรับปรุง พฤติกรรม โดยอาศัยหลักการเรียนรู้ของสกินเนอร์ โดยเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการให้แรงเสริม ที่ว่า “การกระทำใดๆ ที่ได้รับแรงเสริม การกระทำนั้นๆ มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น แต่การกระทำใดๆ ที่ ไม่ได้รับแรงเสริม การกระทำนั้นๆ มีแนวโน้มที่จะลดลงและหายไปในที่สุด” การให้แรงเสริมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การให้แรงเสริมบวกและการให้แรงเสริมลบ

2.1.2 การให้แรงเสริมบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง การให้สิ่งเร้าที่ทำให้ พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นหรือการให้สิ่งทีบุคคลพอใจ สบายใจเมื่อบุคคลมีพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ สิ่งที่ทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้นเรียกว่า “ตัวแรงเสริมบวก” (Positive rein forcer) ได้แก่ ขนม ลูกกวาด อาหาร ของเล่น คำชมเชย กิจกรรมที่เด็กชอบ สิ่งเหล่านี้อาจจะเรียกว่า “รางวัล”

2.1.3 การให้แรงเสริมลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง การเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมโดยการขจัดสิ่งเร้าที่บุคคลไม่พึงพอใจออกไปทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือการที่พฤติกรรมของบุคคลเพิ่มขึ้นเพราะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้นสามารถถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่น่าพึงพอใจ (Aversive Stimulus) แรงเสริมเชิงลบกับการลงโทษ (Punishment) นั้นคล้ายกัน แต่ไม่เหมือนกัน ถ้าพูดกันโดยทั่ว ๆ ไป แล้วการลงโทษเป็นการทำให้เด็กเจ็บปวด เช่น การเยียนตี ดุ คำ เป็นต้น ในทางจิตวิทยานั้น การลงโทษหมายถึง การให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่เจ็บปวดหรือประสบการณ์ที่เด็กไม่พึงปรารถนา แต่การให้แรงเสริมลบนั้น หมายถึง การที่เด็กพยายามขจัดสิ่งที่ทำให้เขาเจ็บปวดให้พ้นไป

2.2 การปรับพฤติกรรมและลักษณะของการปรับพฤติกรรม

2.2.1 การปรับพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) คือ การกระทำของบุคคลซึ่งเป็นการแสดงออกในการตอบสนองหรือการตอบโต้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งการแสดงออกหรือตอบสนองนั้นเกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกร่างกาย เช่น การร้องไห้ การกิน การอ่านหนังสือ การคิด เป็นต้น

พฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนรวมถึงการฝ่าฝืนกฎ ระเบียบต่างๆของโรงเรียน ประพฤติในลักษณะที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) คือ การประยุกต์หลักการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล โดยใช้เทคนิคหรือวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีการผสมผสานกันเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตลอดทั้งการสร้างสรรค์และเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยเน้นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้หรือวัดได้ และมีความเชื่อพื้นฐาน 2 ประการ คือ

1. พฤติกรรมปกติหรือพฤติกรรมปกติ พัฒนามาจากหลักการเดียวกันคือจากหลักการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่รวมถึงพฤติกรรมที่เกิดจากความผิดปกติของร่างกายและระบบประสาท

2. พฤติกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยหลักการเรียนรู้เช่นเดียวกันหลักการปรับพฤติกรรมส่วนใหญ่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่ 3 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขสิ่งเร้า (Classical conditioning)
2. ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม (Operant conditioning)
3. ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการสังเกต (Observational conditioning)

สำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในสภาพการเรียนการสอนและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็น กลุ่ม มักจะใช้หลักการเรียนรู้ตามแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม ซึ่งเสนอโดย

บี.เอฟ.สกินเนอร์ (Burrhus F. Skinner) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน โดยมีแนวคิดพื้นฐานอยู่บนความเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์ถูกควบคุมโดยเงื่อนไขการเสริมแรงและเงื่อนไขการลงโทษ ดังนั้น ในการปรับพฤติกรรม หากต้องการสร้างหรือเพิ่มพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่างๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้น และหากต้องการลดหรือยุติพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่างๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับการลงโทษหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้น อย่างไรก็ตาม ในการปรับพฤติกรรมนั้น นักปรับพฤติกรรมเสนอแนะว่าควรใช้เงื่อนไขการเสริมแรงมากกว่าเงื่อนไขการลงโทษ ทั้งนี้เพราะการลงโทษมักเกิดผลข้างเคียงตามมา

2.2.2 ลักษณะของการปรับพฤติกรรม

1. มุ่งที่พฤติกรรมโดยตรง โดยที่พฤติกรรมนั้นจะต้องสังเกตเห็นได้ และวัดได้ตรงกันสิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออก ตอบสนองหรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เช่น การร้องไห้ การเดิน การคิด การเต้นของชีพจร การอ่านหนังสือ เป็นต้น

2. ไม่ใช้คำที่เป็นการตีตรา เช่น ก้าวร้าว ฉลาด โง่ เกเร ขี้เกียจ เก่ง เป็นต้น เพราะคำตีตราเหล่านี้มักจะเป็นคำที่มีความหมายกว้างๆ ที่รวมพฤติกรรมหลายๆ ลักษณะเข้าด้วยกัน จึงทำให้ไม่ชัดเจนยากแก่การสังเกตให้ตรงกัน เนื่องจากต่างคนต่างรับรู้คำตราบานี้ต่างกันและยากแก่การจัดโปรแกรมการปรับพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้

3. พฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่ปกติหรือไม่ปกติก็ตาม ย่อมเกิดจากการเรียนรู้ในอดีตทั้งสิ้น ดังนั้นพฤติกรรมเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้

4. การปรับพฤติกรรมจะเน้นที่สภาพและเวลาในปัจจุบันเท่านั้น แม้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นในอดีตก็ตาม แต่เงื่อนไขสิ่งเร้าและผลกรรมในสภาพปัจจุบันเป็นตัวกำหนดว่าพฤติกรรมที่เรียนรู้ในอดีตนั้น จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นบ่อยครั้งหรือลดลง ดังนั้นถ้าสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งเร้าและผลกรรมใดที่ทำให้พฤติกรรมเหล่านั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือลดลงในสภาพปัจจุบันก็จะสามารถทำให้ปรับสิ่งเร้าและผลกรรมนั้นได้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้พฤติกรรมดังกล่าวนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

5. การปรับพฤติกรรมนั้น จะเน้นที่วิธีการทางบวกมากกว่าที่จะใช้วิธีการลงโทษในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล เนื่องจากเป้าหมายของการปรับพฤติกรรมนั้นจะเน้นที่การเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เพิ่มขึ้น วิธีการทางบวกเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์น้อยกว่าการใช้วิธีการลงโทษอีกด้วย

6. วิธีการปรับพฤติกรรมนั้นสามารถใช้ได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะปัญหาของแต่ละบุคคล เนื่องจากมีความเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน การลงโทษวิธีหนึ่งอาจจะใช้ได้ผลกับ คนๆ หนึ่ง แต่อาจจะใช้ไม่ได้ผลกับอีกหลายๆ คนได้ ดังนั้นในการดำเนินการปรับพฤติกรรมจึงต้อง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

7. วิธีการปรับพฤติกรรม เป็นวิธีการที่ได้รับการพิสูจน์มาแล้วว่ามีประสิทธิภาพและได้ผล โดย วิธีการทางวิทยาศาสตร์

2.3 เทคนิคการปรับพฤติกรรม

2.3.1 การเสริมแรง (Reinforcement)

การเสริมแรง (Reinforcement) คือ การทำให้พฤติกรรมใดๆ ของอินทรีย์เพิ่มขึ้นอันเป็นผล เนื่องมาจากการได้รับผลกระทบภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้น หรืออันเป็นผลมาจากการหลีกเลี่ยงจาก สิ่งเร้าที่ อินทรีย์ไม่พึงพอใจ ผลกระทบที่อินทรีย์พอใจ การเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การเสริมแรงทางบวก(Positive reinforcement) หมายถึง การทำให้ความถี่ของ พฤติกรรมเพิ่มขึ้น เนื่องจากการได้รับผลกระทบที่พึงพอใจ เช่น ฟ้าใสช่วยแม่ล้างจาน แม่จึงซื้อไอศกรีม ให้รับประทาน เป็นต้น

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) หมายถึง การทำให้ความถี่ของ พฤติกรรมเพิ่มขึ้น เนื่องจากการแสดงพฤติกรรมนั้นๆสามารถถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจออกได้ เช่น น้ำฟ้าอ่านหนังสือก่อนสอบเพื่อหลีกเลี่ยงการสอบตก เป็นต้น

2.3.1.1 ตัวเสริมแรง (Reinforcer)

ตัวเสริมแรง (Rein forcer) คือ สิ่งใดก็ตามที่ให้ภายหลังการแสดงพฤติกรรมแล้วมีผลทำให้ ความถี่ของพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น ตัวเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข (Primary Reinforcer) ได้แก่ ตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติ เป็น ตัวเสริมด้วยตัวของมันเอง โดยไม่ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้เนื่องมาจากว่ามันสามารถสนอง ความต้องการทางชีวภาพของอินทรีย์ หรือมีผลต่ออินทรีย์โดยตรง เช่น อาหาร น้ำ ความร้อน ความ เย็นปวด เป็นต้น

2. ตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข (Secondary Rein forcer) ได้แก่ ตัวเสริมแรงที่ไม่มี คุณสมบัติ เป็นตัวเสริมด้วยตัวของมันเอง แต่เนื่องจากมันมีความสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงที่ไม่ต้อง

วางเงื่อนไข หรือตัวเสริมแรงอื่นๆที่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงอยู่แล้ว จึงเป็นผลให้ตัวของมันมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงได้

2.3.1.2 ประเภทของตัวเสริมแรง

ตัวเสริมแรงทางบวก แบ่งออกเป็น 6 ชนิด ดังนี้

1. อาหารและสิ่งเสพได้ เช่น ขนม เครื่องดื่ม
2. ตัวเสริมแรงทางสังคม เช่น การชมเชย การยกย่อง การพยักหน้ายอมรับ การสัมผัส
3. สิ่งของ ได้แก่ วัสดุ ของเล่นต่างๆ
4. กิจกรรม คือ การใช้กิจกรรมที่ผู้รับการบำบัดพฤติกรรมชอบมากที่สุดมาเสริมแรง วิธีการนี้ Premack เป็นผู้นำมาใช้ จึงเรียกตัวเสริมแรงชนิดนี้อีกชื่อหนึ่งว่า หลักของฟรีแมค (Premack's principle)

5. การให้ข้อมูลป้อนกลับ คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำว่าอยู่ในสถานภาพอย่างไร เป็นการทำให้รู้ว่าผลการกระทำเหมาะสมหรือไม่ การได้รับรู้ว่ากระทำสิ่งที่เหมาะสมย่อมเป็นแรงเสริมแก่บุคคลได้

6. เบี้ยอรรถกร (Token economy) ได้แก่ เบี้ย คะแนน ดาว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถนำไปแลกเปลี่ยนตัวเสริมแรงสนับสนุน (Back up Rein forcer) อื่นๆได้ เช่น นำไปแลกขนม สิ่งของ หรือสิ่งใดๆ ที่ต้องการ เป็นต้น เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงทางบวกประเภทที่ต้องวางเงื่อนไขจากตัวเสริมแรงทางบวกทั้ง 6 ชนิด เบี้ยอรรถกรเป็นตัวเสริมแรงที่สามารถใช้ได้ง่ายและสะดวกในทุกโอกาส และสถานที่ ซึ่งตัวเสริมแรงชนิดอื่นๆ อาจจะไม่สามารถนำไปใช้ได้การเสริมแรงทางบวกสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แรงเสริมทางสังคม (Social reinforcement) ได้แก่ คำชมเชย เช่น คำว่า “ดี” “ดีมาก” การยอมรับและการให้ความสนใจ เช่น พยักหน้าพูดคำว่า “อ้อ” ยิ้ม ตะลึงเบา ๆ เป็นต้น แรงเสริมทางสังคมเป็นแรงเสริมที่ต้องวางเงื่อนไข และสามารถนำไปใช้ในทุกสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งใช้ได้ง่าย สะดวกและประหยัด

2. แรงเสริมที่เป็นสิ่งของและสัญลักษณ์ที่นำไปแลกเปลี่ยนสิ่งที่ต้องการได้ (Tangible and Token reinforcement) เป็นแรงเสริมที่กินได้ จับต้องและมองเห็นได้ ได้แก่ ขนมอาหาร ตุ๊กตา กิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กพอใจ และสิ่งที่เด็กนำไปแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ต้องการซึ่งขอเรียกว่า “สิ่ง

ประสงค์” (Back - up reinforcers) ได้แก่ ดาว กระดุก ท่อนไม้ เป็นต้น แรงเสริมนี้ เรียกว่า “แรงเสริมแลกเปลี่ยน” หรือ “เบี้ยอรรถกร”

3. แรงเสริมที่อยู่ภายในตัวบุคคล (Intrinsic reinforcement) เป็นแรงเสริมที่เกิดจากภายในตัวบุคคลหลังจากที่แสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จในการนำการเสริมทางบวกไปใช้ นักจิตวิทยาและนักวิจัยบางท่านอาจจะมีการวางเงื่อนไขในการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายควบคู่ไปด้วย การวางเงื่อนไขที่นิยมนำมาใช้ ได้แก่ การชี้แนะ การทำสัญญาเงื่อนไข และการวางเงื่อนไข กลุ่มการชี้แนะ (Prompting) คือ การให้การเสริมแรงทางบวกทันที เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมายตามที่ได้รับ การชี้แนะ การชี้แนะจะเป็นการใช้ควบคู่กับวิธีการอื่นๆ การทำสัญญาเงื่อนไข (Contingency Contracting) คือ การทำข้อตกลงกันระหว่างผู้ที่ต้องการจะเห็นพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงกับผู้ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สัญญาจะบอกถึงพฤติกรรมที่จะต้องกระทำและผลกรรมที่จะได้รับ ผลกรรมก็เป็นไปตามที่ผู้ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ส่วนพฤติกรรมนั้น ก็จะเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่ต้องการจะเห็นพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง

การวางเงื่อนไขกลุ่ม (Group contingency) คือ วิธีการใช้การวางเงื่อนไขการเสริมแรงต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือของกลุ่มบุคคลนั้นทั้งกลุ่มโดยที่กลุ่มบุคคลนั้นทั้งกลุ่มจะได้รับการเสริมแรงอันเป็นที่สืบเนื่องมาจากการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือบุคคลทั้งกลุ่มนั้นแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2.3.1.3 ขั้นตอนการใช้การเสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

1. เลือกพฤติกรรมที่ต้องการจะพัฒนา
2. เลือกตัวเสริมแรง โดยการสังเกตหรือสอบถามผู้ที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จากนั้น จึงเลือกโดยพิจารณาถึงตัวเสริมแรงนั้นจะต้องมีอยู่แล้ว สามารถใช้ได้ทันที ใช้ได้หลายครั้งโดยไม่เกิดการเบื่อ ไม่เสียเวลาในการใช้ และควรให้มีตัวเสริมแรงหลายอย่าง
3. การนำไปใช้ ควรบอกวัตถุประสงค์ของโปรแกรม ให้แรงเสริมทันทีที่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเกิดขึ้น ใช้คำพูดที่เจาะถึงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาทุกครั้งก่อนจะให้การเสริมแรงและพยายามให้คำชมเชยหรือการยกย่องบ่อยๆ ครั้ง
4. การถอดถอนโปรแกรม โดยการศึกษาวิธีที่ควรใช้ในการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่ได้รับการพัฒนา หรือปรับแล้ว

2.3.1.4 หลักการใช้เสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการใช้การเสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีหลักการทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. การเสริมแรงทางบวกจะต้องให้หลังจากการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายเท่านั้น การให้การชมเชยหรือให้สิ่งของก่อนการเกิดพฤติกรรมไม่ถือว่าเป็นการเสริมแรง
2. การเสริมแรงจะต้องกระทำทันทีที่พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น การเสริมแรงต่อพฤติกรรมเป้าหมายอย่างทันทีนั้น จะทำให้ผู้ที่ได้รับการเสริมแรงเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด
3. การเสริมแรงควรจะให้อย่างสม่ำเสมอ นั่นคือควรให้การเสริมแรงทุกครั้ง หรือแทบทุกครั้ง ที่ พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น ไม่ควรขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ดำเนินการปรับพฤติกรรม การให้การเสริมแรงไม่สม่ำเสมอ ทำให้การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมเกิดขึ้นได้น้อยมาก
4. ควรมีการบอกถึงเงื่อนไขการให้การเสริมแรง และเงื่อนไขในการแสดงพฤติกรรมไม่ควรสูงเกินไปจนทำให้ผู้ถูกปรับพฤติกรรมทำสำเร็จได้ยาก
5. ตัวเสริมแรงนั้น ควรมีปริมาณพอเหมาะที่จะเสริมแรงพฤติกรรมโดยไม่ก่อให้เกิดการหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรง แต่ก็ไม่ควรจะให้บ่อยเกินไปจนไม่มีพลังพอที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา
6. ตัวเสริมแรงนั้นจะต้องเลือกให้เหมาะกับแต่ละบุคคล เนื่องจากคนเรามีความแตกต่างกัน ดังนั้นตัวเสริมแรงของแต่ละคนจึงอาจไม่เหมือนกัน อีกทั้งในบางโอกาสตัวเสริมแรงที่เคยเสริมแรงคนๆ หนึ่งอาจจะไม่เสริมแรงคนๆ นั้นในเวลาต่อมาก็ได้
7. ถ้าเป็นไปได้ควรใช้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น เช่น การใช้กิจกรรมที่ชอบทำมากที่สุด หรือการเสริมแรงทางสังคม เป็นต้น
8. ควรมีการใช้ตัวแบบหรือการชี้แนะควบคู่ไปกับการเสริมแรงด้วยเนื่องจากจะทำให้บุคคลเรียนรู้ได้เร็วขึ้นว่า ควรจะกระทำพฤติกรรมเช่นใด จึงจะได้รับการเสริมแรง
9. ควรมีการวางแผนการใช้ตารางการเสริมแรงหรือยืดเวลาการเสริมแรงเมื่อพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นสม่ำเสมอแล้ว ควรมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเสริมแรงเสียใหม่ให้เป็นการใช้ตารางการเสริมแรงแทน หรืออาจจะใช้การยืดเวลาการเสริมแรงก็ได้ เพราะจะทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นคงอยู่ได้นานขึ้นแม้ว่าจะไม่ได้รับการเสริมแรงอีกเลยก็ตาม

2.3.1.5 เทคนิคการเสริมแรงทางบวก

1. การเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcers)

ตัวเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ การยิ้ม การชมเชย การยอมรับ การกอดหรือการมองตา เป็นต้น แรงเสริมทางสังคมถือได้ว่าเป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้คู่กับตัวเสริมแรงอื่นๆ และเมื่อแรงเสริมทางสังคมนี้มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแล้ว จะเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพในการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วอีกด้วย ตัวเสริมแรงทางสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แรงเสริมทางสังคมที่แสดงออกโดยใช้คำพูด เช่น คำชม คำยกย่อง เป็นต้น
2. แรงเสริมทางสังคมที่แสดงออกโดยใช้ท่าทาง เช่น การแตะตัว การกอด การมองตา การพยักหน้าแสดงการยอมรับ เป็นต้น

ข้อพิจารณาในการใช้แรงเสริมทางสังคม

1. สามารถทำได้ง่ายและสะดวกในการใช้เนื่องจากใครๆ ก็ใช้ได้ อีกทั้งไม่ต้องลงทุนอะไรเลยเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ
2. เมื่อใช้แล้วไม่รบกวนพฤติกรรมที่กำลังกระทำอยู่ อีกทั้งยังสามารถให้ได้ทันทีและผู้ที่ได้รับการเสริมแรงยังคงสามารถดำเนินพฤติกรรมที่ตนกำลังกระทำอยู่นั้นได้ต่อไป
3. ตัวเสริมแรงทางสังคม สามารถที่จะเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยายได้โดยนำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงอื่นๆ มากกว่า 1 ตัวขึ้นไป เช่น เมื่อชมแล้วอาจจะมีการให้รางวัลหรือพาไปเที่ยว เป็นต้น จะทำให้แรงเสริมทางสังคมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. แรงเสริมทางสังคมถือได้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ดังนั้น เมื่อใช้แรงเสริมทางสังคมในการปรับพฤติกรรมแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องถอดโปรแกรม เพราะสิ่งที่ทำอยู่นั้นได้เกิดขึ้นอยู่ทุกวันในสังคม แรงเสริมทางสังคมเป็นตัวเสริมแรงที่สมควรใช้อย่างยิ่ง แต่ไม่สามารถใช้เสริมแรงได้ทุกคน เนื่องจากแรงเสริมทางสังคมเป็นตัวเสริมแรงชนิดที่ต้องวางเงื่อนไข ดังนั้นในการใช้แรงเสริมทางสังคม ผู้ใช้ควรที่จะจัดประสบการณ์ในการให้แรงเสริมทางสังคมคู่กับแรงเสริมตัวอื่นๆ เสียก่อน เพื่อที่ว่าผู้ที่ได้รับการเสริมแรงจะได้มีประสบการณ์และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของตัวเสริมแรงทางสังคมอีกด้วย

2. การเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ (Material Reinforces)

ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของนั้นจะประกอบด้วย อาหาร สิ่งที่ได้เสฟได้และของใช้ต่างๆ ซึ่งได้แก่ ขนม หมากรุก น้ำหอม และเสื้อผ้า เป็นต้น ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของนี้จะใช้ได้ผลก็ต่อเมื่อบุคคลเกิดความขาดแคลนเท่านั้น เพราะถ้าใช้ในขณะที่ยุคคลมีทุกอย่างพร้อมแล้วก็มักจะไม่ได้ผล โดยเฉพาะการใช้อาหารเป็นตัวเสริมแรง

ข้อพิจารณาในการใช้ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ

1. ควรจะใช้เมื่อบุคคลอยู่ในสภาพที่ต้องการ
2. การใช้อาหารหรือสิ่งที่ได้เสฟได้ตลอดจนสิ่งของต่างๆ อาจก่อให้เกิดปัญหาของการหมดสภาพ การเป็นตัวเสริมแรงได้ ถ้าให้มากเกินไปหรือให้ในเวลาที่ไม่เหมาะสม
3. ควรมีสิ่งของหรืออาหารให้เลือกมากชนิด เพราะยิ่งมากกว่าเท่าใดก็ยิ่งมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น
4. บุคคลแต่ละคนชอบอาหารหรือสิ่งของไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดขึ้นความยุ่งยากในการเตรียมตัวเสริมแรงเหล่านั้นยังทำกับคนเป็นจำนวนมากยังมีความยุ่งยากมากขึ้น
5. บุคคลอาจจะเปลี่ยนใจได้ตลอดเวลา ผู้ดำเนินการจะต้องพร้อมกับความเปลี่ยนความต้องการของบุคคลเหล่านั้นด้วย
6. อาจเกิดปัญหาในการไม่สามารถให้การเสริมแรงได้ทันที โดยเฉพาะเรื่องของอาหาร เนื่องจากไม่สามารถจะเตรียมได้ทัน
7. การใช้อาหารเป็นสิ่งที่เสริมแรงอาจทำให้เกิดการรบกวนกิจกรรมที่บุคคลกำลังกระทำอยู่ เนื่องจากมีข้อที่จะต้องพิจารณาและอุปสรรคในการดำเนินการหลายอย่างจึงทำให้การใช้ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของไม่ค่อยจะได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในโปรแกรมการปรับพฤติกรรม แต่อย่างไรก็ตามอาหารหรือสิ่งที่ได้เสฟได้นั้นนับได้ว่าเป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพอย่างมาก ถ้าใช้กับเด็ก

3) การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นการให้แรงเสริมทางบวกวิธีหนึ่งจัดเป็นลักษณะหนึ่งของการให้แรงเสริมที่เรียกว่า “สัญญาที่ตกลงกันไว้” (Contingency Contracting) ซึ่งสัญญาที่ตกลงกันไว้นี้ จะมีลักษณะที่ชัดเจน และทำให้ทุกคนเกิดความเข้าใจเป็นอย่างดี ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความคาดหวังในผลของพฤติกรรมที่แตกต่างกัน นักปรับพฤติกรรมจะเป็นผู้ทำข้อตกลงต่างๆ กับผู้เกี่ยวข้อง

ตลอดจนการให้คำปรึกษาโปรแกรม การปรับพฤติกรรมที่มีการสัญญากันไว้ และใช้เบี้ยเป็นตัวเสริมแรงเรียกว่า “เบี้ยอรรถกร” ดังนั้นการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรจึงประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนที่ผู้เกี่ยวข้องมาทำสัญญาร่วมกันเกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของพฤติกรรมที่จะได้รับเบี้ย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนที่ผู้รับการปรับพฤติกรรมนำเบี้ยไปแลกเป็นรางวัลตามรายการของการเสริมแรง ซึ่งมีให้เลือกมากมายและสามารถนำไปใช้ได้หลายสถานการณ์

ข้อดีของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

1. สามารถคงไว้ซึ่งอัตราการแสดงพฤติกรรมในระดับสูงกว่าการใช้แรงเสริมชนิดอื่นๆ เช่น การยอมรับคำชมเชยหรือการให้ทำกิจกรรมที่ชอบ
2. สามารถให้ได้ทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ต้องการโดยไม่ขัดขวางหรือรบกวนพฤติกรรมนั้น
3. ไม่หมดภาวะการมีประสิทธิภาพในการเสริมแรง เพราะสามารถแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของหรือกิจกรรมที่ต้องการได้มากมาย
4. เป็นแรงเสริมชนิดเดียวที่สามารถเสริมแรงบุคคลที่มีความต้องการและพึงพอใจต่างกัน
5. สามารถนำติดตัวไปง่ายและจำนวนของเบี้ยอรรถกรแสดงถึงอันตรายของการแสดงพฤติกรรมด้วย
6. ง่ายต่อการให้และสามารถให้อย่างยุติธรรม
7. สามารถใช้ได้ทุกสถานการณ์ เช่น เด็กๆ ได้รับเบี้ยทุกวัน เพื่อรักษาพฤติกรรมหรืออาจได้รับเบี้ยสำหรับรางวัลเล็กๆ น้อยๆ ประจำวัน เช่น อนุญาตให้เข้านอนได้ครึ่งชั่วโมงและได้รับรางวัลใหญ่ในเวลาอื่นๆ นอกเหนือจากนั้น

ข้อจำกัดของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

1. การให้เบี้ยอรรถกรมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ฉะนั้นบุคคลจึงเรียนรู้ว่าเบี้ยอรรถกรเป็นสัญญาณที่แสดงให้ทราบว่า พฤติกรรมนั้นได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เมื่อถึงเวลาต้องงดให้เบี้ยอรรถกร พฤติกรรมนั้นจึงลดลง ถ้าต้องการให้อัตราการแสดงพฤติกรรมนี้ยังคงเดิม จึงต้องใช้แรงเสริมตัวอื่นที่มีคุณค่า เช่น เกรต เงิน และคำชมเชยมาแทนเบี้ย

อรรถกรหรืออาจใช้สภาพการณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น สิทธิพิเศษ กิจกรรม และแรงเสริมทางสังคม แทน

2. มีปัญหาในการเก็บและรักษาเบี้ย บางคนอาจได้เบี้ยมาโดยไม่ถูกต้อง เช่น ขโมยของจากเพื่อนแทนที่จะแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งทำให้เบี้ยอรรถกรมีประสิทธิภาพน้อยลง วิธีป้องกันการขโมย ทำได้โดยการให้เบี้ยอรรถกรที่แตกต่างกัน สำหรับแต่ละบุคคล ส่วนการทำเบี้ยหายก็ให้ผู้แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เสียสิทธิในการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ต้องการด้วยนอกจากนั้น การคิดค้นวิธีการให้และแลกเปลี่ยนเบี้ยอรรถกรที่ยั่งยืนก็เป็นการเพิ่มงานให้นักปรับพฤติกรรม

ขั้นตอนในการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

1. กำหนดพฤติกรรมที่เป็นเป้าประสงค์ พร้อมทั้งนิยามลักษณะของพฤติกรรมให้ชัดเจนและวิธีวัดลักษณะพฤติกรรมนั้น
2. เลือกวิธีการทดลองที่สามารถประเมินผลการเสริมแรงได้
3. เลือกสิ่งที่จะนำมาใช้เป็นเบี้ย
4. เลือกตัวเสริมแรงที่ต้องนำมาแลกเปลี่ยนและกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่แน่นอน
5. กำหนดเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องที่พิเศษ (Specification Contingency)

การเลือกเบี้ยอรรถกร

เบี้ยเป็นสิ่งที่ใช้เป็นตัวกลางสำหรับการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ยอมรับใช้เป็นเบี้ยมีหลายชนิด เช่น ไฟ ตัว ดาว คะแนนความถี่ของเครื่องนับครั้ง การเจาะรูบนกระดาษแข็ง เหรียญที่ผลิตเอง เหรียญต่างประเทศ บัตรเครดิตที่ทำด้วยพลาสติก บัตรคอมพิวเตอร์ และอื่น ๆ การเลือกชนิดของเบี้ยต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. เบี้ยต้องมีลักษณะพิเศษยากแก่การปลอมแปลง
2. สะดวกในการใช้พกติดตัวง่าย ๆ
3. มีลักษณะเฉพาะสำหรับแต่ละบุคคล เพื่อมิให้เกิดการขโมยหรือแลกเปลี่ยน พร้อมทั้งสะดวกในการให้และการตรวจสอบจำนวนพฤติกรรมและสิ่งแลกเปลี่ยนที่แต่ละคนพึงพอใจ

การเลือกสิ่งแลกเปลี่ยน

การเลือกตัวเสริมแรงที่ต้องใช้เป็ยมาเป็นตัวแลกเปลี่ยนในการเลือกสิ่งที่ต้องใช้เป็ยมาแลกเปลี่ยนอาจทำได้ 2 วิธีคือ การสังเกตและการสอบถามเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการทั้งอาหาร สิ่งของเครื่องใช้ และกิจกรรมที่ชอบมากที่สุด แต่จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและเป็นไป

4. การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Informative Feedback)

การให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นการชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่บุคคลทำอยู่นั้นได้ผลเป็นอย่างไร จากการที่รู้ตัวว่าสิ่งที่ทำนั้นได้ผลเป็นอย่างไร จะทำให้เกิดเป็นแรงเสริมในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

หลักในการใช้การให้ข้อมูลป้อนกลับ

1. ควรใช้ข้อมูลป้อนกลับที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในทางบวก
2. ข้อมูลป้อนกลับที่ให้นั้นต้องชัดเจนและเป็นข้อมูลที่แท้จริงของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น
3. ควรให้ข้อมูลป้อนกลับที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์
4. การให้ข้อมูลป้อนกลับในระยะเริ่มแรกต้องให้ข้อมูลป้อนกลับในทันทีและเมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว จึงให้ข้อมูลป้อนกลับแบบยืดเวลา
5. ควรมีการบันทึกข้อมูลป้อนกลับไว้อย่างชัดเจนทุกครั้ง
6. ผู้ที่ให้ข้อมูลป้อนกลับจะต้องเป็นบุคคลที่ผู้ถูกปรับพฤติกรรมเชื่อถือและได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีความตั้งใจและจริงใจในการให้ข้อมูลป้อนกลับ
7. ควรอธิบายให้บุคคลเห็นความสำคัญของข้อมูลป้อนกลับเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น
8. ให้ผู้ที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับ กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ตนต้องการจะปรับปรุง
9. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงภายหลังจากให้ข้อมูลป้อนกลับนั้นควรจะเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน
10. การใช้ข้อมูลป้อนกลับ ควรใช้ควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก

5. การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม

การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม (Group Contingency) คือ วิธีการใช้การวางเงื่อนไขการเสริมแรงต่อ พฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือของกลุ่มบุคคลนั้นทั้งกลุ่ม โดยที่กลุ่มบุคคลนั้น ทั้งกลุ่มจะได้รับการเสริมแรงอันเป็นที่สืบเนื่องมาจากการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือบุคคลทั้งกลุ่มนั้น แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

วิธีการใช้การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม

1. โดยการวางเงื่อนไขการเสริมแรงต่อความร่วมมือกันภายในกลุ่ม เช่น ครูต้องการปรับพฤติกรรมนักเรียนทั้งชั้นเรียนโดยตั้งเงื่อนไขว่า “ถ้านักเรียนไม่เล่นหยอกล้อกันในชั้นเรียน และตั้งใจเรียน นักเรียนจะได้สิทธิพิเศษ เช่น เล่นเกม วาดรูป แต่ถ้านักเรียนคนใดเล่นกับเพื่อน ครูจะหักเวลาออกครึ่งละ 1 นาที” และภายหลังที่นักเรียนทราบเงื่อนไขของครูก็จะทำให้นักเรียนทั้งห้องพยายามควบคุมกันเองซึ่งจะช่วยเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และขณะเดียวกันก็ช่วยลดความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อีกด้วย

2. โดยการวางเงื่อนไขการเสริมแรงกับนักเรียนทั้งชั้นต่อการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของ นักเรียนคนใดคนหนึ่งชั้นเรียน เช่น ครูต้องการปรับพฤติกรรม เด็กชายแดงให้พูดคุยกับเพื่อน ๆ น้อยลง

ข้อดีของการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม

1. สะดวกในการจัดโปรแกรมและดำเนินการเพราะการเสริมแรงเป็นกลุ่มช่วยให้ผู้จัดโปรแกรม สามารถให้การเสริมแรงได้สะดวกและเร็วขึ้น
2. การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มเป็นการฝึกให้บุคคลตอบสนองต่อกลุ่มและฝึกการรับผิดชอบต่อผู้อื่นเพราะในชีวิตประจำวันมีพฤติกรรมจำนวนมากที่เป็นมาตรฐานของกลุ่มซึ่งน่าจะรับผิดชอบร่วมกันนอกจากนี้การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม ทำให้บุคคลเรียนรู้ผลของการกระทำของตนที่มีต่อกลุ่ม

6. การใช้สัญญาเงื่อนไข (Contingency Contract)

การใช้สัญญาเงื่อนไข (Contingency Contract) เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมโดยการนำเทคนิคของการปรับพฤติกรรมแบบต่างๆ คือ การเสริมแรง การลงโทษและการให้รางวัลพิเศษ มาผสมผสานกันโดยทำเป็นสัญญาระหว่างผู้ปรับพฤติกรรม เช่น ผู้ปกครอง ครู หรือผู้ทดลองกับผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรม เช่น เด็ก นักเรียน หรือผู้ป่วย สัญญาที่ทำขึ้นนั้นจะต้องกระทำร่วมกันทั้งสองฝ่าย และมีความเข้าใจสัญญาตรงกัน และสัญญาจะระบุความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่กระทำและตัว

เสริมแรงที่ได้รับ เช่น การทำสัญญาระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียน โดยวางเงื่อนไขว่า ถ้านักเรียนสามารถทำงานที่ครูมอบหมายเสร็จภายในเวลาที่ครูกำหนด ครูจะให้เวลาว่างนักเรียนทำงานส่วนตัว หรือเลือกทำกิจกรรมเป็นเวลา 5 หรือ 10 นาที

หลักของการใช้สัญญาเงื่อนไข

1. ในสัญญาจะต้องระบุรายละเอียดของเงื่อนไขที่แต่ละฝ่ายต้องกระทำและได้รับเมื่อทำตามสัญญาที่ได้รับไว้ เช่น ผู้ปกครองต้องการให้ลูกทำการบ้านและอ่านหนังสือเป็นเวลา 2 ชั่วโมงต่อวัน ขณะเดียวกันลูกต้องการได้เงินไว้ใช้เป็นพิเศษ หรือต้องการเวลาดีๆ ในการดูโทรทัศน์ เป็นต้น
2. จะต้องระบุพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ซึ่งได้สังเกตไว้แล้วและต้องการเปลี่ยนแปลงให้ชัดเจน นอกจากนี้ยังต้องสำรวจและระบุตัวเสริมแรงที่จะให้เมื่อเด็กสามารถทำตามสัญญาได้
3. จะต้องระบุตัวเสริมแรง และอัตราที่ให้ ต้องระบุคะแนนที่ได้และให้การเสริมแรงตามที่ระบุไว้ การบอกคะแนนแก่เด็กตามที่ระบุไว้ เป็นวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informative Feedback) ซึ่งเป็นการเสริมแรงที่ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะทำตามสัญญาที่ระบุไว้
4. จะต้องระบุโทษที่จะได้รับเมื่อเด็กไม่สามารถทำตามสัญญาที่กำหนดไว้โดยจะต้องทำอย่างเป็นระบบ วางแผนอย่างรัดกุม และเป็นความยินยอมของทั้งสองฝ่าย เพื่อเด็กจะได้ตระหนักว่าเขาจะได้รับผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาเมื่อไม่ทำตามสัญญา
5. จะต้องระบุรางวัลพิเศษ (Bonus) ที่จะให้เมื่อเด็กสามารถกระทำตามสัญญาได้อย่างสม่ำเสมอเป็นระยะเวลาพอสมควร ซึ่งจะมีประโยชน์ในโปรแกรมการปรับพฤติกรรมที่ใช้ระยะเวลานาน ถ้าเด็กได้รับการเสริมแรงติดต่อกันนาน อาจจะทำให้ความซาบซึ้งต่อสัญญา การให้รางวัลพิเศษจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้

ข้อดีของการใช้สัญญาเงื่อนไข

1. ผู้ถูกปรับพฤติกรรมได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการของโปรแกรมทำให้ความรู้สึกถูกบังคับน้อยลงและยินยอมที่จะปฏิบัติตามสัญญาเงื่อนไขได้ง่าย ซึ่งจะทำให้โปรแกรมได้ผลยิ่งขึ้น
2. ผลที่ได้รับจากสัญญาจะไม่ใช่สิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความไม่พึงพอใจมากนักเนื่องจากผู้ถูกปรับพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการกำหนดสัญญา ซึ่งเขาสามารถต่อรองและเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมได้

3. สัญญามีความยืดหยุ่นได้ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความไม่พอใจก็สามารถที่จะตกลงและแก้ไขใหม่ไม่มีการบังคับตายตัว

4. สัญญาระบุเงื่อนไขไว้อย่างชัดเจนโดยระบุพฤติกรรมและผลกระทบไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามสัญญาได้ง่ายขึ้น

5. การทำสัญญาเงื่อนไขมีประโยชน์ในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ปรับพฤติกรรมกับผู้ถูกปรับพฤติกรรมสำหรับข้อจำกัดของสัญญาเงื่อนไขนั้นมีไม่มากนัก แต่ที่เห็นได้ชัด คือ สัญญา เงื่อนไขนี้ใช้กับเด็กที่มีความพิการทางสมอง หรือเด็กที่ไม่สามารถเข้าใจความหมายของการทำสัญญาเงื่อนไขไม่ได้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จามรี ศิริภักดิ์ (2555) ได้ทำวิจัยในชั้นเรียน เรื่องศึกษาผลการปรับพฤติกรรมของนักเรียนในรายวิชา ECT2901 จริยธรรมสำหรับนักเทคโนโลยีการศึกษาโดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมจริยธรรมพบว่า กลุ่มตัวอย่าง สามารถปรับพฤติกรรมจริยธรรมที่ควรแก้ไขให้ดีขึ้นได้ โดยตั้งเป้าหมายของตนเองและเพียรพยายามปรับตนเองจนได้รับผลจากการปฏิบัติประพฤติดีตามหลักคุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 100 แต่ส่วนใหญ่มีลักษณะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในแต่ละด้านอย่างค่อยเป็นค่อยไป ใช้เวลา 2 สัปดาห์ขึ้นไปจึงจะประสบผลดี

น้อยคำพันธ์ เทียนปัญญา (2549) ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน เรื่องการแก้ปัญหาพฤติกรรมความไม่รับผิดชอบของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สาขาไฟฟ้ากำลัง ในรายวิชาการเขียนแบบไฟฟ้าด้วยคอมพิวเตอร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 25 คนโดยในระหว่างที่ดำเนินการสอนพบว่าจำนวนนักเรียนดังกล่าวขาดความรับผิดชอบในการเรียนรายวิชาการใช้โปรแกรมกราฟิก เช่น การเข้าชั้นเรียน การใช้อุปกรณ์ในห้องคอมพิวเตอร์แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง การปฏิบัติตามระเบียบการใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และห้องเรียนทฤษฎี การทำงานที่มอบหมาย และการดูแลรักษาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง เพื่อรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและใช้งานได้ยาวนานใช้วิธีการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ และปรับพฤติกรรมนักเรียนแบบยอมรับ พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนการสอนวิชาการใช้โปรแกรมกราฟิกทุกด้านดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 99.23

อำนวย เหมขุนทด (2549) ได้ทำวิจัยเรื่องการแก้ปัญหาการขาดความรับผิดชอบในการเรียน วิชาการควบคุมคุณภาพของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกช่างอุตสาหกรรม ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจและปรับพฤติกรรมแบบยอมรับ รวบรวม ข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม 4 ด้าน ได้แก่ การเข้าชั้นเรียน การทำงานที่มอบหมายจาก ครูผู้สอน การทำงานที่มอบหมายจากกลุ่ม การเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษา เมื่อทำการสังเกตใน ระยะหนึ่งแล้วได้ดำเนินการแก้ไขเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์จากการสังเกตในแต่ละ ด้าน ด้วยกฎกติกาและการเสริมแรงด้วยคะแนน ภายหลังพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นทุกด้าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนในรายวิชาศิลปะการขาย ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี ซึ่งจะพิจารณาพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนของนักเรียนหลักมีการสร้างกฎกติการ่วมกัน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 31 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับศึกษาการปรับปรุงพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียน มีดังนี้

3.2.1 กฎกติกาการส่งงานในชั้นเรียน

การปรับปรุงพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนด้วยการสร้างกฎกติการ่วมกัน มีการสร้างกฎกติการ่วมกันระหว่างผู้สอนและนักเรียน โดยเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) ของสกินเนอร์ ในส่วนแนวคิดในการให้แรงเสริม (Reinforcement) แบบการใช้สัญญาเงื่อนไข (Contingency Contract) โดยอิงตามพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนของนักเรียน ได้แก่ การให้เวลาทำงานในชั้นเรียนแล้วส่งในชั่วโมงเรียน ซึ่งบรรลุกฎกติกา ดังนี้

1. พฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนใช้การประเมินแบบรายบุคคล ได้แก่ การให้เวลาหลังจากจบบทเรียนทำใบงานเพื่อทบทวนและเข้าใจเนื้อหาที่เรียน ซึ่งนักเรียนสามารถทำความเข้าใจทบทวนเนื้อหาโดยทำใบงานหลังจากเรียนจบบทเรียน หากนักเรียนไม่ส่งงานในชั้นเรียน ในรายสัปดาห์นั้นๆ ต่ำกว่า 3 จะถูกหักแต้มรายการละ 1 แต้มทั้งกลุ่ม

2. หากถูกหักแต้มครบ 2 แต้ม จะถูกหักคะแนนจิตพิสัย 1 คะแนน

3.2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียน

การประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้กฎกติการ่วมกันเพื่อปรับพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียนของนักเรียนนั้น ต้องมีการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม โดยในแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียนจะประกอบไปด้วยพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตทั้ง 6 ด้าน เรียนร่วมกับเกณฑ์ประเมินคุณภาพแบบลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งกำหนดระดับค่าความคิดเห็นดังนี้

ดีมาก	ระดับคะแนน	5
ดี	ระดับคะแนน	4
ปานกลาง	ระดับคะแนน	3
พอใช้	ระดับคะแนน	2
ปรับปรุงแก้ไข	ระดับคะแนน	1

มีความหมายของค่าเฉลี่ยของแบบสังเกตพฤติกรรม คือ

4.51 - 5.00	หมายถึง	ดีมาก
3.51 - 4.50	หมายถึง	ดี
2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	พอใช้
1.00 - 1.50	หมายถึง	ปรับปรุงแก้ไข

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการวิจัยเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียน มีวิธีดังนี้

1. ประชุมเพื่อสร้างกฎกติกาพฤติกรรมเรียนในห้องเรียนออนไลน์ร่วมกันและชี้แจงกฎกติกาที่บรรลุลการตกลงแก่นักเรียน
2. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทั้ง 6 ด้าน
3. ติดตามสังเกตพฤติกรรมหลังจากชี้แจงกฎกติกาและแจ้งผลค่าเฉลี่ยในแต่ละสัปดาห์แก่นักเรียนเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informative Feedback) กระตุ้นให้เกิดการปรับพฤติกรรมให้มากยิ่งขึ้น
4. วิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมและแยกตามรายด้าน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ
5. สรุปผลการปรับพฤติกรรม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลและการบรรยายสรุปผลการวิจัยในรูปแบบของสถิติพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย

1. การหาค่าร้อยละของผู้เรียนที่อยู่ในเกณฑ์ระดับต่าง ๆ เทียบกับประชากร

- ค่าร้อยละ

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P = ค่าร้อยละ
 f = ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
 N = จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. การวัดการกระจายของมูล

- ค่าเฉลี่ย

$$\bar{x} = \frac{\Sigma x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย
 Σx = ผลรวมของคะแนนที่ได้
 N = จำนวนคะแนนทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัยการปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียนในรายวิชาศิลปะการขยาย ด้วยการสร้างกฎกติการ่วมกัน กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาศิลปะการขยาย จำนวน 31 คน เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียนให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามสมมติฐานที่วางไว้ โดยหลังจากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1 การสังเกตพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียน

การสังเกตพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียนของนักเรียนมีการสังเกตพฤติกรรม 2 ช่วงด้วยกัน คือ ก่อนการสร้างกฎกติกาการทำงานในชั้นเรียนร่วมกัน และหลังการสร้างกฎกติกาการทำงานในชั้นเรียนร่วมกัน ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 4.1 และตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 ผลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการสร้างกฎกติกาการทำงานในชั้นเรียนร่วมกัน

ลำดับ	ผลการสังเกตพฤติกรรมก่อนการสร้างกติกา			
	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5
1	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
2	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้	พอใช้	พอใช้
3	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
4	พอใช้	ปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้
5	พอใช้	ปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้
6	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
7	ปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้
8	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
9	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
10	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
11	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้	พอใช้	พอใช้
12	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้	พอใช้	พอใช้
13	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	ผลการสังเกตพฤติกรรมก่อนการสร้างกติกา			
	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5
14	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
15	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
16	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
17	ปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้
18	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้	พอใช้	พอใช้
19	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้	พอใช้	พอใช้
20	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
21	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้	พอใช้	พอใช้
22	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
23	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
24	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
25	ปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข	ปรับปรุงแก้ไข
26	ปรับปรุงแก้ไข	พอใช้	พอใช้	พอใช้
27	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
28	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
29	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
30	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
31	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้

ตารางที่ 4.2 ผลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนหลังการสร้างกฎกติกาการส่งงานในชั้นเรียน
ร่วมกัน

ลำดับ	ผลการสังเกตพฤติกรรมหลังการสร้างกติกา						
	สัปดาห์ที่ 6	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8	สัปดาห์ที่ 9	สัปดาห์ที่ 10	สัปดาห์ที่ 11	สัปดาห์ที่ 12
1	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดีมาก
2	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
3	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดี
4	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลำดับ	ผลการสังเกตพฤติกรรมหลังการสร้างกติกา						
	สัปดาห์ที่ 6	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8	สัปดาห์ที่ 9	สัปดาห์ที่ 10	สัปดาห์ที่ 11	สัปดาห์ที่ 12
5	พอใช้	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ดี	ดี	ดีมาก
6	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
7	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
8	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดีมาก
9	พอใช้	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
10	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
11	พอใช้	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
12	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
13	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
14	พอใช้	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
15	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดี
16	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
17	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดีมาก
18	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
19	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
20	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดีมาก
21	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
22	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
23	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
24	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดี	ดี
25	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดี
26	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
27	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี
28	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดี
29	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดี
30	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดี
31	พอใช้	พอใช้	ปานกลาง	ปานกลาง	ดี	ดี	ดี

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ตามตารางที่ 4.1 และตารางที่ 4.2 พบว่าก่อนการสร้างกฎ
กติการ่วมกันนั้นนักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนอยู่ในระดับพอใช้ (1.51 - 2.50)
และหลังจากมีการสร้างกฎกติการ่วมกัน นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีการปรับพฤติกรรมไปในทางที่ดี
ขึ้นตามลำดับ โดยในสัปดาห์ที่ 12 นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี (3.51 - 4.50)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนในรายวิชาศิลปะการขยาย ของนักเรียนระดับของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคพบุรี จำนวน 31 คน ซึ่งหลังจากทำการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและอภิปรายส่วนต่าง ๆ จากการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคพบุรี จำนวน 31 คน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในการส่งงานในชั้นเรียน เช่น การให้ใบงานกลับไปทำที่บ้านแล้วนักเรียนไม่ทำใบงานส่งตามเวลาที่กำหนด ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้สร้างความเข้าใจหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

การปรับปรุงพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนในรายวิชาศิลปะการขยาย ของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 2 กลุ่ม 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคนิคพบุรี จำนวน 31 คน โดยผู้วิจัยได้สร้างกฎกติกาการส่งงานในชั้นเรียนร่วมกันกับนักเรียน เพื่อให้แรงเสริม (Reinforcement) แบบการใช้สัญญาเงื่อนไข (Contingency Contract)) โดยอิงตามพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนของนักเรียน ได้แก่ การให้เวลาทำงานในชั้นเรียนแล้วส่งในชั่วโมงเรียน จากการรวบรวมจากการสังเกตพฤติกรรมและป้อนข้อมูลย้อนกลับในแต่ละสัปดาห์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีการปรับปรุงพฤติกรรมแล้ว พบว่าก่อนการสร้างกฎกติการ่วมกันนั้นนักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมห้องเรียนอยู่ในระดับพอใช้ (1.51 - 2.50) และหลังจากมีการสร้างกฎกติการ่วมกัน นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น มีการปรับปรุงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยในสัปดาห์ที่ 12 นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี (3.51 - 4.50) ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ใช้เวลา 2 สัปดาห์ขึ้นไปจึงจะประสบผลดี

5.2 อภิปรายผล

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนโดยการสร้างกฎกติการ่วมกันระหว่างผู้สอนและนักเรียน นับว่าเป็นวิธีการปรับปรุงพฤติกรรมที่ได้ผลวิธีหนึ่ง โดยส่วนใหญ่มีลักษณะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป ใช้เวลา 2 สัปดาห์ขึ้นไปจึงจะแสดงผลการปรับปรุงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นหลังจากที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับแล้ว และเมื่อทำการสังเกตเป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์หลังสร้างกฎกติการ่วมกันแล้ว ปรากฏว่านักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการส่งงานในชั้นเรียนไปในทางที่ดี

ดีขึ้นอย่างมาก จึงทำให้สามารถสรุปได้ว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานในชั้นเรียนโดยใช้การสร้างกฎกติการ่วมกันระหว่างผู้สอนและนักเรียนสามารถทำได้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนนั้นสร้างประโยชน์ให้กับตัวนักเรียน และส่วนรวมด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. การปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเห็นผล ต้องมีกระบวนการที่ต่อเนื่อง และใช้เวลาในการปรับพฤติกรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะดังกล่าวให้กลายเป็นลักษณะนิสัยของนักเรียน
2. การเสริมแรงจิตใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายมีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างมาก พื้นฐานกระบวนการของแรงจูงใจนั้น นอกจากเกิดจากการกระตุ้นแล้วซึ่งในทางกลับกันก็จะตามด้วยปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่นำไปสู่พฤติกรรมตอบสนองที่เฉพาะเจาะจง อาทิ การได้รับการชมเชย ยกย่อง จากพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การแสดงการยอมรับ นอกจากนี้ นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ควรได้รับคำแนะนำ การยกตัวอย่างที่ดี เป็นการเสริมแรงทางบวกจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีการปรับพฤติกรรมและปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้บ่อยๆ
3. ในกระบวนการเสริมแรงด้วยวิธีการหนึ่ง ๆ อาจทำการเสริมแรงอื่น ๆ ไปด้วย เช่น การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มร่วมด้วย เพื่อกระตุ้นการทำงานเป็นทีมและการควบคุมตนเองให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่ไปด้วย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวณัฏฐนันท์ นาเกลือ
วัน เดือน ปีเกิด	16 มีนาคม 2524
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	2 หมู่ที่ 8 ตำบลห้วยแห้ง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี 18110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย แผนกวิชาการตลาด
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเทคนิคพบุรี 323 ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหนองตูมวิทยา
พ.ศ. 2546	ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2553	ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยรามคำแหง